

Επαναληπτικό διαγώνισμα στα Αρχαία Ελληνικά Προσανατολισμού Γ' Λυκείου
* το διαγώνισμα θα διατεθεί σε **όλα** τα τμήματα (διετούς και μονοετούς προετοιμασίας)

ΟΝΟΜΑ: _____ Βαθμός %
ΗΜ/ΝΙΑ: Σάββατο, 8 / 4 / 2023 ΤΜΗΜΑ: Γ Ν ☺

Διδαγμένο Κείμενο

διάρκεια: 90'
50 μονάδες

Απόσπασμα α' · Πλάτωνος, Πολιτεία, 514a-515c

Μετὰ ταῦτα δὴ, εἶπον, ἀπέικασον τοιούτῳ πάθει τὴν ἡμετέραν φύσιν παιδείας τε πέρι καὶ ἀπαιδευσίας. Ἴδὲ γὰρ ἀνθρώπους οἷον ἐν καταγείῳ οἰκήσει σπηλαιώδει, ἀναπεπταμένην πρὸς τὸ φῶς τὴν εἴσοδον ἐχούση μακρὰν παρὰ πᾶν τὸ σπήλαιον, ἐν ταύτῃ ἐκ παίδων ὄντας ἐν δεσμοῖς καὶ τὰ σκέλη καὶ τοὺς αὐχένας, ὥστε μένειν τε αὐτοὺς εἰς τε τὸ πρόσθεν μόνον ὄρᾶν, κύκλῳ δὲ τὰς κεφαλὰς ὑπὸ τοῦ δεσμοῦ ἀδυνάτους περιάγειν, φῶς δὲ αὐτοῖς πυρὸς ἄνωθεν καὶ πόρρωθεν καόμενον ὀπισθεν αὐτῶν, μεταξὺ δὲ τοῦ πυρὸς καὶ τῶν δεσμοτῶν ἐπάνω ὁδόν, παρ' ἣν ἰδὲ τειχίον παρῳκοδομημένον, ὥσπερ τοῖς θαυματοποιοῖς πρὸ τῶν ἀνθρώπων πρόκειται τὰ παραφράγματα, ὑπὲρ ὧν τὰ θαύματα δεικνύασιν.

Ὅρῳ, ἔφη.

Ὅρα τοίνυν παρὰ τοῦτο τὸ τειχίον φέροντας ἀνθρώπους σκεύη τε παντοδαπὰ ὑπερέχοντα τοῦ τειχίου καὶ ἀνδριάντας καὶ ἄλλα ζῶα λίθινά τε καὶ ξύλινα καὶ παντοῖα εἰργασμένα, οἷον εἰκὸς τοὺς μὲν φθεγγομένους, τοὺς δὲ σιγῶντας τῶν παραφερόντων.

Ἄτοπον, ἔφη, λέγεις εἰκόνα καὶ δεσμώτας ἀτόπους.

Ὅμοίους ἡμῖν, ἦν δ' ἐγώ·

Απόσπασμα β' · Πλάτωνος, Πολιτεία, 518b-519a.

Τούτου τοίνυν, ἦν δ' ἐγώ, αὐτοῦ τέχνη ἂν εἴη, τῆς περιαγωγῆς, τίνα τρόπον ὡς ῥᾶστά τε καὶ ἀνυσιμώτατα μεταστραφήσεται, οὐ τοῦ ἐμποιῆσαι αὐτῷ τὸ ὄρᾶν, ἀλλ' ὡς ἔχοντι μὲν αὐτό, οὐκ ὀρθῶς δὲ τετραμμένῳ οὐδὲ βλέποντι οἱ ἔδει, τοῦτο διαμηχανήσασθαι.

Απόσπασμα γ' · Πλάτωνος, Πολιτεία, 519b-520a

Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν τάς τε βελτίστας φύσεις ἀναγκάσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸ μάθημα ὃ ἐν τῷ πρόσθεν ἔφαμεν εἶναι μέγιστον, ἰδεῖν τε τὸ ἀγαθὸν καὶ ἀναβῆναι ἐκείνην τὴν ἀνάβασιν, καὶ ἐπειδὴν ἀναβάντες ἰκανῶς ἴδωσι, μὴ ἐπιτρέπειν αὐτοῖς ὃ νῦν ἐπιτρέπεται.

A1. Να γράψετε τον αριθμό που αντιστοιχεί σε καθεμιά από τις παρακάτω περιόδους λόγου και δίπλα σε αυτόν τη λέξη «Σωστό», αν είναι σωστή, ή τη λέξη «Λάθος», αν είναι λανθασμένη. Να τεκμηριώσετε κάθε απάντησή σας με χωρία του πρώτου (α') αποσπάσματος (μον. 6):

α. Οι δεσμώτες δεν μπορούν να κινηθούν εξαιτίας των δεσμών στα πόδια και πάνω στο κεφάλι τους.

β. Η ανηφορική οδός βρίσκεται ανάμεσα στους δεσμώτες και ένα τειχάκι.

γ. Οι ανδριάντες που φέρονται εντός του σπηλαίου είναι κατασκευασμένοι από κάθε λογής υλικό.

A2. «Ἡμέτερον δὴ ἔργον, ἦν δ' ἐγώ, τῶν οἰκιστῶν»: Ποιος μιλά και ποιοι είναι οι οἰκιστές στη συγκεκριμένη φράση του τρίτου (γ') αποσπάσματος; (σε 20-40 λέξεις, μον. 2)

A3. Ποιες πηγές φωτός αναφέρονται στο πρώτο (α') απόσπασμα. (σε 40-60 λέξεις, μον. 2) Μονάδες **10**

15'

B1.α Το πρώτο (α') απόσπασμα ανήκει στο λογοτεχνικό είδος της αλληγορίας. Αφού αναφερθείτε στο κειμενικό αυτό είδος, να καταγράψετε δυο (2) επιμέρους γλωσσικές επιλογές ή εκφραστικούς τρόπους από το απόσπασμα, που λειτουργούν μέσα στο πλαίσιο αυτό. (6 μον.)

β. «τῆς περιαγωγῆς»: Να ορίσετε την έννοια του δεύτερου (β') αποσπάσματος. (4 μον.) Μονάδες 10

20'

B2. Αφού μελετήσετε το παρακάτω παράλληλο κείμενο και αξιοποιώντας στοιχεία από το τρίτο (γ') διδαγμένο απόσπασμα, να αναφερθείτε στην Ιδέα του Αγαθού στο πλαίσιο της πλατωνικής φιλοσοφίας.

Το Αγαθό είναι η ανώτερη Ιδέα, αλλά και η προϋπόθεση της ύπαρξης και της γνώσης των άλλων Ιδεών. Ως προς την ιεραρχία το Αγαθό τοποθετείται, όπως λέει ο Πλάτων, πάνω από τις Ιδέες [...].

«Τούτο λοιπόν που παρέχει την αλήθεια σε ό,τι κατακτάται γνωστικά και δίνει (σε όποιον προσοικειώνεται τη γνώση) τη δύναμη να γνωρίζει, είναι η Ιδέα του αγαθού. Είναι το αίτιο της γνώσης και της αλήθειας. Να το συλλογίζεσαι ως κάτι που κατακτάται γνωστικά, κι ενώ και τα δύο αυτά, η γνώση και η αλήθεια, είναι όμορφα πράγματα, εσύ, την Ιδέα του αγαθού να την θεωρήσεις σωστά ως κάτι διαφορετικό και ακόμη πιο όμορφο και από αυτά τα δύο. [...] Έτσι λοιπόν για τα αντικείμενα της γνώσης μπορείς να πεις πως από το Αγαθό δεν προέρχεται μόνο το ότι γίνονται γνωστά αλλά και ότι και το είναι τους και την ουσία τους την έχουν από αυτό, χωρίς το ίδιο το Αγαθό να αποτελεί ουσία αλλά κάτι ακόμη πιο πέρα από την ουσία (ἐπέκεινα τῆς οὐσίας), ανώτερο από αυτήν ως προς το αξίωμα και τη δύναμη.» [Πλάτωνος, Πολιτεία, 508e-509a, μτφρ. Ν. Σκουτερόπουλος].

Στην κρυπτική έκφραση ἐπέκεινα τῆς οὐσίας στηρίχθηκε η πεποίθηση ότι ο Πλάτων ανέπτυξε μια «άγραφη» φιλοσοφία, μαθηματικής έμπνευσης, μόνο για τους μνημένους της Ακαδημίας, συστατικό στοιχείο της οποίας είναι η οντολογική πρόταξη του Αγαθού (που ταυτίζεται με το Ένα), και η παραγωγή των Ιδεών και των μαθηματικών οντοτήτων από αυτό. Όπως και να έχουν τα πράγματα, η τοποθέτηση του Αγαθού ἐπέκεινα τῆς οὐσίας δεν παύει να σημαίνει και κάτι πιο απλό: ότι, για τον Πλάτωνα, όλη η γνώση έχει ηθική θεμελίωση, ότι η ηθική προηγείται της γνωσιολογίας.

Β. Κάλφας και Γ. Ζωγραφίδης, Αρχαίοι Έλληνες Φιλόσοφοι
Κέντρο Εκπαιδευτικής Έρευνας & Ινστιτούτο Νεοελληνικών Σπουδών

Μονάδες 10

35'

B3. Να ταξινομήσετε τα ακόλουθα γεγονότα στην κατάλληλη χρονική σειρά, γράφοντας δίπλα στον αριθμό 1 το γράμμα που αντιστοιχεί στο πρώτο (παλαιότερο) γεγονός και κατάλήγοντας σε εκείνο που συνέβη τελευταίο (πιο πρόσφατα), σημειώνοντας το γράμμα που τού αντιστοιχεί δίπλα στον αριθμό 5:

1. ...	α. Ο Αριστοτέλης έφτασε στην Αθήνα για να σπουδάσει στην Ακαδημία.
2. ...	β. Η είδηση για τον θάνατο του Αλέξανδρου έφτασε στην Αθήνα.
3. ...	γ. Ο Αριστοτέλης ασχολήθηκε με την αγωγή του Αλέξανδρου.
4. ...	δ. Ο Πλάτων επισκέφθηκε για τρίτη φορά τη Σικελία.
5. ...	ε. Ο Πλάτων γεννήθηκε στην Αθήνα από αριστοκράτες γονείς.

Μονάδες 10

5'

B4.α. Για καθένα από τα παρακάτω, να γράψετε μία (1) λέξη των διδαγμένων κειμένων με την οποία συνδέονται ετυμολογικά: πρόσοψη, υψιπέτης, φαρέτρα, εργαλείο, ομόλογος, άξονας. (6 μον.)

β. φύσιν, τοῦ δεσμοῦ : Να χρησιμοποιήσετε καθεμιά από τις λέξεις σε μια περίοδο λόγου της νέας ελληνικής, με διαφορετική σημασία από αυτήν που έχει κάθε λέξη στο κείμενο. (4 μον.) Μονάδες 10

10'

Αδίδακτο Θέμα

διάρκεια: 90'

Θουκυδίδου, Ξυγγραφή Ιστοριῶν, 1.144.1 – 1.145.1
Thucydides, Historiae, vol. I, Oxford Univ. Press

50 μονάδες

Λίγο πριν από το ξέσπασμα του Πελοποννησιακού Πολέμου, οι Λακεδαιμόνιοι υπέβαλαν στους Αθηναίους την πρότασή τους για ειρήνη, με τους εξής όρους: α) να σταματήσουν οι Αθηναίοι την πολιορκία της Ποτίδαιας, β) να απελευθερώσουν την Αίγινα και γ) να καταργήσουν το Μεγαρικό ψήφισμα, βάσει του οποίου τα Μέγαρα αποκλείονταν από τα λιμάνια και την αγορά της Αθήνας. Το λόγο στην αθηναϊκή Εκκλησία του Δήμου λαμβάνει ο Περικλής για να εκθέσει τους προβληματισμούς του και να παρουσιάσει ένα εκτενές σχέδιο δράσης. Στο παρόν απόσπασμα, εισηγείται στους Αθηναίους τους όρους που θα πρέπει να θέσουν οι ίδιοι πια στους Λακεδαιμονίους, απαντώντας έτσι στην παραπάνω πρόταση των τελευταίων.

144. [1] «Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἣν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι· μᾶλλον γὰρ πεφόβημαι τὰς οἰκείας ἡμῶν ἀμαρτίας ἢ τὰς τῶν ἐναντίων διανοίας. [2] Ἄλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται· νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἣν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξενηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων (οὔτε γὰρ ἐκεῖνο κωλύει ἐν ταῖς σπονδαῖς οὔτε τόδε), τὰς δὲ πόλεις ὅτι αὐτονόμους ἀφήσομεν, εἰ καὶ αὐτονόμους ἔχοντες ἐσπεισάμεθα, καὶ ὅταν κάκεῖνοι ταῖς ἑαυτῶν ἀποδῶσι πόλεις μὴ σφίσι [τοῖς Λακεδαιμονίοις] ἐπιτηδεύεις αὐτονομεῖσθαι, ἀλλ' αὐτοῖς ἐκάστοις ὡς βούλονται· δίκας τε ὅτι ἐθέλομεν δοῦναι κατὰ τὰς ξυνθήκας, πολέμου δὲ οὐκ ἄρξομεν, ἀρχομένους δὲ ἀμυνόμεθα. Ταῦτα γὰρ δίκαια καὶ πρέποντα ἅμα τῆδε τῇ πόλει ἀποκρίνασθαι. [3] Εἰδέναι δὲ χρῆ ὅτι ἀνάγκη πολεμεῖν, ἣν δὲ ἐκούσιοι μᾶλλον δεχόμεθα, ἥσσον ἐγκεισομένους τοὺς ἐναντίους ἔξομεν, ἕκ τε τῶν μεγίστων κινδύνων ὅτι καὶ πόλει καὶ ἰδιώτῃ μέγισται τιμαὶ περιγίγνονται. [4] Οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ὑποστάντες Μήδους καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὀρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες, γνώμη τε πλέονι ἢ τύχῃ καὶ τόλμῃ μείζονι ἢ δυνάμει τόν τε βάρβαρον ἀπέωσαντο καὶ ἐς τάδε προήγαγον αὐτά. Ὡν οὐ χρῆ λείπεσθαι, ἀλλὰ τοὺς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγίγνομένοις πειραῶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι.»

145. [1] ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Αθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε καὶ τοῖς Λακεδαιμονίοις ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμῃ [...].

Λεξιλόγιο

- ✓ ξενηλασίαι : *οι απελάσεις ξένων.*
- ✓ ἀπέωσαντο (ἀόριστος) < ἀπό + ὠθέομαι-οὔμαι : *απωθῶ.*

Γ1. Να μεταφράσετε τα αποσπάσματα:

- από τις §§ 144. 1-2, «Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ... μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων, [...]».
- την § 145.1, «ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν, ... ἀπεκρίναντο τῇ ἐκείνου γνώμη [...]».

20
40'

Γ2. Να αναφέρετε με ποιους ὀρους θα πρέπει, κατά την άποψη του Περικλή, να δηλώσουν οι Αθηναίοι ότι αποδέχονται την πρόταση ειρήνης που τούς υπέβαλαν νωρίτερα οι Λακεδαιμόνιοι. Μονάδες 10

20'

Γ3.α. Να γράψετε τους ζητούμενους τύπους για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις: (5 μον.)

- ἄρξομεν : το β' ενικό πρόσωπο της Προστακτικής του μέσου Παρακειμένου.
- νομίσαντες : το β' ενικό πρόσωπο της Ευκτικής του Μέλλοντα στην ίδια φωνή.
- Περικλῆς : την κλητική του ενικού αριθμού.
- τοιαῦτα : τη γενική πληθυντικού του θηλυκού γένους της αντωνυμίας.
- τὰς οἰκείας : την ονομαστική του ίδιου αριθμού.

Γ3.β. «Οἱ γοῦν πατέρες ἡμῶν ὑποστάντες Μήδους καὶ οὐκ ἀπὸ τοσῶνδε ὀρμώμενοι, ἀλλὰ καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκλιπόντες, γνώμη τε πλέονι ἢ τύχη καὶ τόλμη μείζονι ἢ δυνάμει τόν τε βάρβαρον ἀπέωσαντο καὶ ἐς τάδε προήγαγον αὐτά. Ὡν οὐ χρῆ λείπεσθαι, ἀλλὰ τούς τε ἐχθροὺς παντὶ τρόπῳ ἀμύνεσθαι καὶ τοῖς ἐπιγιγνομένοις πειρᾶσθαι αὐτὰ μὴ ἐλάσσω παραδοῦναι.» (5 μον.)

- Να εντοπίσετε τρία (3) παραθετικά και να αντικαταστήσετε τον κάθε τύπο στον θετικό βαθμό.
- Να εντοπίσετε δύο (2) τύπους ρημάτων της δεύτερης συζυγίας και να γράψετε το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής Ενεστώτα στην ενεργητική φωνή.

Μονάδες 10

10'

Γ4.α. Αφού μελετήσετε τα παρακάτω αποσπάσματα, να γράψετε τη συντακτική λειτουργία των τεσσάρων (4) ὀρων που έχουν επισημανθεί · να αναλύσετε την μετοχή στην αντίστοιχη επιρρηματική πρόταση: (5 μον.)

- «Ἄλλ' ἐκεῖνα μὲν καὶ ἐν ἄλλῳ λόγῳ ἅμα τοῖς ἔργοις δηλωθήσεται · νῦν δὲ τούτοις ἀποκρινάμενοι ἀποπέμψωμεν, Μεγαρέας μὲν ὅτι ἐάσομεν ἀγορᾶ καὶ λιμέσι χρῆσθαι, ἦν καὶ Λακεδαιμόνιοι ξηνηλασίας μὴ ποιῶσι μήτε ἡμῶν μήτε τῶν ἡμετέρων ξυμμάχων [...]»

- «Ὁ μὲν Περικλῆς τοιαῦτα εἶπεν, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι νομίσαντες ἄριστα σφίσι παραινεῖν αὐτὸν ἐψηφίσαντο ἃ ἐκέλευε [...]»

Γ4.β. «Πολλὰ δὲ καὶ ἄλλα ἔχω ἐς ἐλπίδα τοῦ περιέσεσθαι, ἦν ἐθέλητε ἀρχὴν τε μὴ ἐπικτᾶσθαι ἅμα πολεμοῦντες καὶ κινδύνους αὐθαιρέτους μὴ προστίθεσθαι.» (5 μον.)

- Να μετατρέψετε τον ευθύ λόγο σε πλάγιο, εξαρτώντας το παραπάνω απόσπασμα από τη φράση: Περικλῆς ἔφη.

- Να ξαναγράψετε την αρχική περίοδο λόγου συμπτύσσοντας την δευτερεύουσα πρόταση σε μετοχή.

Μονάδες 10

15'

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ · ΕΡΡΩΣΘΕ

40'

Προτεινόμενος μέγιστος χρόνος παραμονής σε κάθε θέμα.

-- Συνολική διάρκεια συγγραφής: 2:50' (υπόλοιπο: 10' για έναν τελικό έλεγχο: 5' για κάθε τμήμα)